

Inleiding

Toen Edith Schippers de fractievoorzitters vlak voor het vorige weekend naar huis had gestuurd om bij zichzelf na te gaan wat zij nu willen met de kabinetsformatie, reflecteren noemde zij dat, kwam daar weinig van terecht. Als we de kranten moeten geloven, dan zijn zij toen niet bij zichzelf te rade gegaan, maar hebben ze zich vooral met elkaar bezig gehouden. Net als voor gewone mensen is het voor politici kennelijk gemakkelijker om naar anderen te kijken, dan naar zichzelf.

Binnen het jaarthema 'Dat ik zie wat is' hebben we het vandaag over 'inzicht in jezelf'. Je zou dat thema kunnen uitsplitsen in heel veel deel vragen. Waarom is het goed om inzicht in jezelf te krijgen, welk inzicht wil je krijgen, op welk gebied, enz. enz.?

Jezelf fysiek bekijken dat kan niet zonder hulpmiddelen, je hebt daar een spiegel voor nodig of een stuk film dat van jou gemaakt is. En het is dan al de vraag of wat je van jezelf ziet hetzelfde is als wat anderen van je zien? Of gebeurt dan ook zoiets als wanneer je jezelf hoort op een geluidsopname. Je hoort dan een andere stem dan wanneer je jezelf hoort praten of zingen (of hebben jullie dat niet?).

INzicht in jezelf krijgen gaat niet vanzelf, je moet er moeite voor doen. En het belangrijkste hulpmiddelen daarbij ben je zelf. Het begint met in welk stukje van jezelf je inzicht wilt hebben. In wat je voelt en welke betekenis je aan dat gevoel kunt geven? In waarom je dingen doet zoals je dat doet, in wie je bent en wie je wil zijn? Dat is iets dat niet vanzelf gaat en is. Vaak lukt het mensen ook niet om dat helemaal zelf te doen en hebben ze daar hulp van anderen bij nodig, kunnen anderen helpen dat inzicht te verkrijgen. Of is een gebeurtenis het hulpmiddel dat je aanzet om na te denken over jezelf.

Inzicht in jezelf, boeken zijn er over volgeschreven. En als we er een jaarthema van zouden maken dan zouden we er gemakkelijk twintig vieringen mee kunnen vullen. Vandaag een kleine aanzet vanuit bijbels perspectief.

Lezing: Lucas 4: 1-14

Vol van heilige Geest keerde Jezus terug van de Jordaan. Hij bleef veertig dagen lang in geestvervoering in de woestijn, 2 waar Hij door de duivel op de proef werd gesteld. Al die dagen at Hij niets, en toen ze voorbij waren kreeg Hij honger. 3 Toen zei de duivel tegen Hem: 'Als U de Zoon van God bent, zeg dan tegen deze steen dat hij een brood moet worden.' 4 Jezus antwoordde hem: 'Er staat geschreven: Niet van brood alleen zal de mens leven.' 5 Daarop nam de duivel Hem mee omhoog en liet Hem in een flits alle koninkrijken van de wereld zien 6 en zei: 'Heel die macht en al hun pracht zal ik U geven, want zij zijn mij in handen gegeven en ik geef ze aan wie ik wil. 7 Als U mij aanbidt zal het allemaal van U zijn.' 8 Jezus gaf hem ten antwoord: 'Er staat geschreven: De Heer uw God zult u aanbidden en Hem alleen dienen.' 9 Hij bracht Hem naar Jeruzalem, zette Hem op de rand van de tempel en zei: 'Als U de Zoon van God bent, spring dan naar beneden. 10 Want er staat geschreven: Aan zijn engelen zal Hij bevelen U te beschermen, 11 en: Op hun handen zullen ze U dragen, zodat U aan geen steen uw voet zult stoten.' 12 Jezus antwoordde hem: 'Er is gezegd: U zult de Heer uw God niet op de proef stellen.' 13 Toen de duivel alle beproevingen had uitgevoerd, ging hij van Hem weg voor een bepaalde tijd. 14 Jezus keerde terug naar Galilea in de kracht van de Geest. Zijn faam verbreidde zich over heel die streek.

Lezing : Deuteronomium 8:2-3 en 6:12-16

2. Blijf denken aan heel die tocht van veertig jaar die de heer uw God u in de woestijn heeft laten maken. Hij heeft u toen vernederd en op de proef gesteld om uw gezindheid te leren kennen: Hij wilde zien of u zijn geboden zou onderhouden of niet. 3 Hij heeft u vernederd en u honger laten lijden, maar u ook het manna te eten gegeven dat u noch uw vaders ooit hadden gezien. Hij wilde u daardoor laten beseffen dat de mens niet leeft van brood alleen, maar van alles wat uit de mond van de heer komt.

12 Zorg er dan voor de heer niet te vergeten, die u uit Egypte heeft geleid, dat slavenhuis. 13 Vrees de heer uw God, dien Hem en zweer bij zijn naam. 14 U mag niet achter andere goden aanlopen, de goden van de volken uit uw omgeving. 15 Want de heer, uw God die bij u is, is een jaloerse God; Hij zou kwaad op u worden en u wegvagen uit het land. 16 Stel de heer uw God niet op de proef zoals u dat in Massa hebt gedaan.

Overweging – Inzicht in jezelf

1. Jezus groeide op en tot hij dertig jaar werd, weten we weinig van zijn leven. Dan laat hij zich dopen in de Jordaan door Johannes. De geest daalt op hem neer en grijpt hem bij zijn kladden. Wat is jouw roeping? Wie ben je? Wat te doen met je leven? Dat zijn de vragen die Jezus de woestijn in sturen. Vragen die gaan over inzicht in je zelf. Dat zijn woestijnvragen, vragen die je beproeven. Zo wordt het in Lucas beschreven.

2. Het zijn ook de vragen die we zelf in ons leven aan de orde krijgen. Vragen over inzicht in jezelf. Vragen die horen bij de tijd dat je volwassen bent geworden, een opleiding heb gehad en aan het werk bent gegaan. Wat gaat het met mij worden? Wat zijn mijn uitdagingen? Kan ik groeien? Wat is mijn plaats in de wereld? En met die vragen komen ook beproevingen: Krijg ik wel de kans? Hoe kan ik bereiken wat me voor ogen staat? Want meestal zijn er grote hindernissen te overwinnen. Zoals: Je bent vrouw, je bent arm, je hoort er niet bij, je hebt niet de juiste relaties, of te weinig zelfvertrouwen, of teveel, om er een aantal op te noemen.

3. Lucas vertelt over de 40 dagen dat Jezus in de woestijn was. Dat herinnert aan de 40 jaar dat Israël na de uittocht uit Egypte door de woestijn trok. Dat wordt ook beschreven als roeping van het volk uit het slavenhuis. In Deuteronomium wordt de tocht door de woestijn beschreven als een weg om het volk te beproeven, te scholen. God liet zijn volk honger lijden, en deed het manna eten, voedsel dat het niet kende, opdat Hij het volk tot de erkenning zou brengen dat níét bij brood alleen de mens zal leven, nee, dat bij ál wat voortkomt uit de mond van de Ene zal de mens leven. Zo leidt ook Jezus honger in de woestijn. Veertig dagen lang. Dan zie je scheel van de honger, dan kan je in iedere steen wel brood zien. Dan wordt je uitgedaagd, getergd door je lichaam dat natuurlijk om voedsel schreeuwt. Wie zou er na veertig dagen honger niet egoïstisch worden om zijn leven te redden? Dan zegt de duivel, die stem in je: als jij de Zoon van God bent, zeg dan tot deze steen dat hij een brood wordt! Hier klinkt dan gelijk de roeping van Jezus: Zoon van God te zijn. En die stem nodigt Jezus uit zijn roeping te gebruiken voor zijn eigen lijfelijke nood. Maar Jezus weigert hier op in te gaan en volhardt in wat Deuteronomium leert: niet bij brood alleen zal de mens leven, nee, van al wat voortkomt uit de mond van de Ene zal de mens leven.

4. Wat is je roeping? Wat heb jij in het leven te doen? Niet het werk dat je doet, maar die activiteiten die nu juist bij jou passen. Waar je passie voor hebt. Dat te ontdekken is een heel wezenlijk bestanddeel van je zelfkennis. Het loopt als een rode draad door je leven.

5. En als je weet wat je roeping is, hoe doe je dat dan? Welke weg moet je daarvoor gaan? Als de roeping van Jezus is Zoon van God te worden en te zijn, hoe wordt dat zichtbaar, hoe doe je dat?

Daar heeft de duivel een voorstel voor: Hij leidt hem omhoog en toont hem alle koninkrijken van de wereld en zegt tot hem: jou zal ik geven heel deze macht en al hun glorie, omdat ze aan mij is overgegeven en ik haar kan geven aan wie ik wil; welnu, als jij erkent dat ik je dat geef, zal alles van jou zijn!

Zo krijg je wat je verlangt op een presenteerblaadje. In heel de wereld buigen alle koningen en hun volken en erkennen je als Zoon van God. Roeping voltooid! Missie geslaagd! Niet dus.

Daarom citeert Jezus uit Deuteronomium: waak over jezelf, anders vergeet je de ENE, die je heeft uitgeleid uit het land van Egypte, uit het diensthuis! De ENE, je God, zul je vrezen en hém zul je dienen.

Hij gaat dan ook niet de weg van macht en geweld, maar de weg van het zaad. Geduldig wachten tot het ontkiemt, hopen dat het vrucht draagt.

6. Die weg van je roeping is niet eenvoudig. Dat gaat niet makkelijk, maar vaak met tegenslag, met vallen en opstaan. Mensen om je heen, hebben daar soms een heel andere kijk op. Die vinden je niet geschikt voor je roeping. Bieden weerstand, geven je geen kans, vinden dat je niet zo hoog van de toren moet blazen. Wie ben jij wel?

Zo gaat de weg van je roeping, je levensweg door beproevingen. Maar er is geen andere weg.

De duivel zet Jezus op de rand van de tempel met de uitnodiging te laten zien wie hij is. Als je Zoon van God bent laat je dat zien! Maar Jezus gaat de weg die alle mensen moeten gaan, de levensweg. Hij aanvaardt zijn lot met alle beproevingen, met alle miskenning die dat met zich brengt.

7. Inzicht krijgen in jezelf. Wat leren wij uit dit verhaal over Jezus? Je roeping, je passie ontdekken is een heel wezenlijk bestanddeel van je zelfkennis. Dat weet je vaak nog niet als je jong bent. Het is de rode draad door je leven. Jouw levensweg is een weg met beproevingen. Om daarin de richting vast te houden, zegt de tekst: Waak daarom over jezelf. Houdt je aan de richtingwijzer die je gegeven is: De ENE, je God, zul je vrezen en hém zul je dienen. Hij vraagt je niet de weg van macht en geweld te gaan, maar de weg van het zaad, de weg van het leven. De weg van zorg voor de zwakken en de vreemdeling. Dat geeft je de grondslag voor een juiste zelfkennis.
